

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ถือเป็นปฐมฤกษ์ในการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของประเทศตัวเองทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่อำนาจอธิปไตย อันเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยประชาชนจะใช้อำนาจออกกฎหมายผ่านรัฐสภา ใช้อำนาจบริหารผ่านรัฐบาล และใช้อำนาจตุลาการผ่านศาล จนทำให้ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองในอุดมคติของหลาย ๆ ประเทศ (ทินพันธ์ นาคะตะ, 2543 : 1-2) จนทำให้สะท้อนลักษณะที่เห็นได้อย่างชัดเจนของประชาธิปไตยที่ว่า รัฐบาลได้อำนาจมาจากประชาชน หรือโดยความยินยอมของประชาชน ดังนั้นประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตลอดเวลาผ่านกลไกต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ หรือให้สิทธิ์ที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ ได้โดยตรง และการกระทำของรัฐบาลทุกอย่างต้องรับผิดชอบต่อประชาชน (อมร รักษาสัตย์ และคณะ, 2543 : 33)

ถึงอย่างไรก็ตาม แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาแล้ว 77 ปี อำนาจอธิปไตยนั้นจะเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนก็ตาม แต่ในความเป็นจริงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนก็ยังมีน้อยอยู่มาก การตื่นตัวทางการเมืองน้อย และประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้รับมากกว่าผู้กระทำ ดังนั้นอำนาจส่วนใหญ่ในการปกครองประเทศจึงไปตกอยู่กับชนชั้นนำของประเทศ ที่เรียกกันว่า “อมาตยาธิปไตย” จำพวกเจ้าขุนมูลนาย ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ รวมถึงนักธุรกิจ พ่อค้า เป็นต้น ผลพวงของการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นก็คือการมีรัฐธรรมนูญไว้เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญมาแล้วจนถึงปัจจุบันจำนวน 18 ฉบับ โดยส่วนมากสาเหตุหลักที่ต้องเปลี่ยน

เนื่องมาจากผลพวงของการปฏิวัติรัฐประหาร จนกระทั่งการตื่นตัวของนักเรียนนิสิตนักศึกษาและประชาชน ในการเรียกร้องประชาธิปไตยเมื่อเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 จึงทำให้กระแสประชาธิปไตยกลับมาเฟื่องฟูในสังคมไทยอีกครั้ง นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ทำให้ประชาชนชาวไทยตื่นตัวในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น จนในที่สุดกระแสประชาธิปไตยของโลกได้มีอิทธิพลเข้ามาขับเคลื่อนให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้พัฒนาไปสู่การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาชน จนมีความรู้สึกประหนึ่งว่า “ การเมืองเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องรับผิดชอบร่วมกัน การใช้อำนาจทางการเมืองล้วนมีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น” (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2549 : 562-563)

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาประชาชนชาวไทยมีความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นเนื่องจากกฎหมายรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 อันเป็นกฎหมายที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศขนานนามว่า รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการเมืองไว้อย่างชัดเจนว่า ให้นั้นการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมากกว่าที่จะเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทน นั้นหมายความว่า กำหนดให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองในทุกขั้นตอน เช่น กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชน การที่ประชาชนมีสิทธิในการเสนอร่างกฎหมาย การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถลงประชามติและทำประชามติพิจารณาได้ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิลงนามเพื่อยกถอนบุคคลากรระดับสูง รวมถึงเน้นการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงบทบาททางการเมืองของตน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อการแก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคมของตน (จักร์ พันธุ์ชูเพชร, 2549 : 359-360) ซึ่งรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2550 ได้กำหนดบทบาทของประชาชนเกี่ยวกับการเมืองซึ่งสะท้อนเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างชัดเจนที่ว่า มาตรา 63 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุม โดยสงบและปราศจากอาวุธ มาตรา 65 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2550 : 17-18) มาตรา 164 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อมีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งได้ มาตรา 165 ประชาชน

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2550 : 61) รวมถึงยังมีการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ส่วนท้องถิ่นโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมทั้งกับท้องถิ่นมากขึ้น ดังมาตรา 287 ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีวิธีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย ยังรวมถึงที่ว่า ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ราชกิจจานุเบกษา, 2550 : 115) เป็นต้น ถึงแม้ในปัจจุบันนี้กฎหมายจะกำหนดบทบาทของประชาชนไว้อย่างชัดเจนแล้วก็ตาม หากว่าประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจะเข้าใจอย่างถ่องแท้ในบทบาทของตนเองที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น ๆ การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนจะมากหรือน้อยนั้น ย่อมสะท้อนถึงผู้นำประเทศ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน รวมถึงสถานศึกษาด้วยว่ายังขาดการให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องให้กับประชาชน ส่วนผู้ที่เข้าไปเป็นตัวแทนประชาชนยังดำเนินแนวคิดในการผูกการเมืองติดกับทุนนิยม เอาวัตถุประสงค์ของเพียงเล็กน้อยเพื่อแลกผลประโยชน์ของประชาชนทั้งชาติ อยู่เช่นเดิม จะเห็นได้อย่างชัดเจนก่อนการเลือกตั้งแทบทุกครั้ง นั่นก็คือ การซื้อเสียง จนกลายเป็นค่านิยมที่ผิด ๆ ของประชาชนไปโดยปริยาย ซึ่งก่อนการเลือกตั้งมักจะได้ยินคำพูดที่ว่า “เงินไม่มากไม่เป็น” ซึ่งโดยทั่วไปไม่ว่าในกรุงเทพมหานครหรือต่างจังหวัด สิ่งเหล่านี้จะเป็นบทบาทของประชาธิปไตยแบบไทย ๆ หรือไม่ ไม่มีใครคาดการณ์ได้ ถึงอย่างไรทั้งปัจจัยด้านการศึกษา ด้านบทบาทของผู้นำ ทั้งปัจจัยด้านเงิน ย่อมไม่ใช่สิ่งชี้ขาดถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนน้อยหรือมากได้ แต่ยังคงพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ยังมีประเด็นด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ขาดสารและความสนใจทางการเมือง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม การอาศัยอยู่ในเขตเมือง-ชนบท และความพอใจต่อการทำงานของรัฐบาลของประชาชนด้วย (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2548 : 66)

ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองถือเป็นบริบทที่สำคัญยิ่งในการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นการสะท้อนอำนาจอธิปไตยที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง และเมื่อรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมทั้งการเมือง การพัฒนาตามบริบทของท้องถิ่นตัวเอง โดยได้

การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ส่วนท้องถิ่นให้บทบาทกับประชาชนมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นมากขึ้น เขตดุสิต เป็นเขตหนึ่งในกรุงเทพมหานครที่น่าสนใจในการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองเนื่องจากกว่า เป็นเขตที่มีสถาบันทางการเมืองที่สำคัญของประเทศ ตั้งอยู่มากมาย เช่น รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล พรรคการเมือง รวมถึงกรมกองของหน่วยราชการต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบทางการเมืองโดยตรงต่อประชาชนในเขตดุสิต ซึ่งที่ผ่านมาก็กิจกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเรียกร้อง หรือการประท้วงต่าง ๆ มักจะเป็นคนที่เดินทางจากต่างจังหวัดมาเรียกร้อง ชุมนุมประท้วงแทบทั้งสิ้น ยังไม่พบว่าบทบาทของประชาชนในเขตดุสิตจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างชัดเจน ยกเว้นกิจกรรมการเลือกตั้งทั่วไป หรือเลือกตั้งผู้นำชุมชนเท่านั้น อย่างไรก็ตามยังพบข้อมูลที่สะท้อนถึงความน่าสนใจในการศึกษาครั้งนี้ว่า จากการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร ณ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2552 ที่ผ่านมา สถิติของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ทั้ง 50 เขต พบว่าเขตที่มีผู้มาใช้สิทธิน้อยที่สุด คือ เขตดุสิต มีผู้มาใช้สิทธิทั้งสิ้น 38,869 คน จากจำนวนผู้มีสิทธิ 84,610 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.94 (หนังสือพิมพ์มติชน, 2552 : ออนไลน์) จึงเป็นคำถามทางการวิจัยว่าปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน และจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนพบว่า ในบางชุมชนบทบาทสำคัญทางการเมืองมักจะอยู่กับผู้นำชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนบทบาทของประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่ปรากฏชัดเจนว่ามากนักน้อยเพียงใด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งเป้าประสงค์การวิจัยเชิงพื้นที่ชุมชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ในการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสำคัญ เพราะว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงระบอบการปกครองได้ นั่นก็คือ ประเทศใดที่ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงย่อมแสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยสูง แต่ประเทศใดที่ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำย่อมแสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยต่ำไปด้วย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นไปเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับท้องถิ่นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นหาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ปัจจัยที่ทรงอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ประชากร กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่
 - 1.1 ผู้นำชุมชน หรือประธานกรรมการชุมชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 44 ชุมชน (สำนักงานเขตดุสิต ข้อมูล ณ เดือน มกราคม 2552) ซึ่งทางเขตดุสิตได้แบ่งออกเป็น 3 โซน ได้แก่ โซนที่ 1 มี 16 ชุมชน โซนที่ 2 มี 17 ชุมชน และโซนที่ 3 มี 11 ชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบเจาะจง โดยกำหนดสัมภาษณ์ทั้ง 44 ชุมชน เฉพาะผู้นำชุมชน หรือประธานกรรมการชุมชน จำนวน 1 คน เป็นจำนวน 44 คน โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaires)
 - 1.2 ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 84,869 คน แบ่งออกเป็น 5 แขวง ได้แก่ แขวงดุสิต มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 9,737 คน แขวงวชิรพยาบาล มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 10,535 คน แขวงสวนจิตรลดา มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 8,705 คน แขวงสี่แยกมหานาค มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 6,532 คน และแขวงถนนนครไชยศรี มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 49,360 คน (สำนักงานเขตดุสิต ข้อมูล ณ วันที่ 11 มกราคม 2552) ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นเพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้อย่างครอบคลุมทุกแขวง โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และการศึกษา
 - 2.2 ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ต่อเดือน บทบาทหน้าที่ในครอบครัว บทบาทในชุมชน และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม
 - 2.3 ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางการเมือง และการพัฒนาการเมือง
 - 2.4 ปัจจัยด้านจิตวิทยา ได้แก่ ความสนใจทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง การกล่อมเกลาก่อนทางการเมือง ค่านิยมพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
 - 2.5 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การสนทนาเรื่องการเมือง การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง กับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ การติดต่อกับนักการเมือง การชุมนุมทางการเมือง และการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา กำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สังเคราะห์ผล ระหว่างเดือน มกราคม – กันยายน 2553

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. เป็นฐานข้อมูลที่สำคัญให้แก่ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ (สำนักงานเขตดุสิต) ที่กำกับดูแลชุมชนเขตดุสิต โดยผลการวิจัยไปถ่ายทอดและวางแผนในการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น
2. จัดบริการวิชาการให้แก่ ผู้นำชุมชนและประชาชนจะนำผลการวิจัยด้านข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาทางด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เหมาะสมตามบริบทของชุมชนและสถานการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป

3. นำผลการวิจัยสู่เวทีชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชนและตัวแทนประชาชนโดยสร้างความตระหนักรู้และเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในการมีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และคาดหวังการเพิ่มขึ้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้วย ทั้งนี้ผ่านการนำเสนอผลการวิจัยโดยผู้วิจัย

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมากที่สุดของผู้วิจัย คือ ผลักดันผลการวิจัยเข้าสู่กระบวนการสร้างองค์ความรู้ให้ แก่ของประชาชน อันเป็นผลต่อยอดงานวิจัยที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในชุมชนเขตดุสิตโดยผ่านกระบวนการจัดอบรม ทั้งนี้งานวิจัยจะเป็นพื้นฐานของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในบริบทแนวเดียวกันให้มีความลึกซึ้งและกว้างขวางยิ่งขึ้นไป

5. ผลการวิจัยครั้งนี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน และเป็นพื้นฐานของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในบริบทแนวเดียวกันให้มีความลึกซึ้งและกว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป

6. นำผลงานเผยแพร่ในวารสารอื่น ๆ ต่อไป

1.5 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ประชาชน หมายถึง ประชาชน กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปมีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งทุกระดับ โดยมีบ้านเลขที่อยู่ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีบทบาท ยังผลการกระทำนั้นถึงรัฐบาลหรือผู้นำทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การชุมนุมเรียกร้อง โดยสงบทางการเมืองของประชาชน การตัดสินใจเชิงนโยบายของรัฐบาลอันมีผลทางใดทางหนึ่งต่อประชาชน การทำประชาพิจารณ์ ผลแห่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอาจสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ได้

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ต้องขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงข่าวสารในช่องทางใดมากที่สุดและเป็นไปตามสถานการณ์ที่น่าสนใจทางการเมือง หากในช่วงเวลานั้นสถานการณ์ทางการเมืองมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน ก็จะทำให้ประชาชนเกิดความสนใจและรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น การติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

การแสวงหาในช่องทางใดอื่น ๆ ทั้งนี้สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดการตัดสินใจ รวมถึงเกิดผลลัพธ์ทางความพึงพอใจของผู้รับสาร

วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง ระบบทางความคิด ความเชื่อ ทศนคติและแนวคิดทางการเมืองที่สั่งสมมากับบุคคลแต่ละยุคแต่ละสมัยจนกลายเป็นแบบแผนแนวทางการปฏิบัติทางการเมือง โดยเป้าหมายคือการบรรลุผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองของปัจเจกบุคคลอย่างมาก แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แตกต่างกันได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจเจกบุคคลที่ได้อบรมกลุ่มเอกลาทางการเมือง กลุ่มบุคคล เช่น กลุ่มชนชั้นรากหญ้า(ล่าง) กลุ่มชนชั้นกลาง และกลุ่มชนชั้นสูง จะมีแนวคิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้รวมถึงปัจจัยความโน้มเอียงที่มีต่อโครงสร้างทางการเมือง ความโน้มเอียงที่มีต่อปัจจัยต่าง ๆ ในระบบการเมือง และความโน้มเอียงของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมทางการเมือง

สภาพแวดล้อมทางการเมือง หมายถึง สภาพการณ์ทางการเมือง เหตุการณ์บ้านเมือง หรือปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เป็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันในสังคมที่สะท้อนสภาพการณ์ทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ โดยมีผลต่อการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐบาลและการดำรงชีวิตของประชาชน

การพัฒนาการเมือง หมายถึง กระบวนการที่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ โดยมีพื้นฐานสำคัญอยู่ที่วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนที่ต้องตอบสนองความต้องการของสังคมอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม รวมถึงการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เป็นแกนสำคัญของการขับเคลื่อนระบบหรือองค์การทางการเมือง และกระบวนการที่ดำเนินการไปนั้นสามารถตอบสนองประโยชน์ของส่วนรวมได้และมีความเป็นธรรมในการบริหารจัดการแล้วนั้น ย่อมเป็นการพัฒนาทางการเมืองที่สมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การกระทำทางการเมืองของประชาชนที่สามารถแสดงออกมาในทางลักษณะภายในของปัจเจกบุคคล ได้แก่ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมและบุคลิกภาพ เป็นต้น และแสดงออกโดยอาศัยลักษณะภายนอกที่เป็นสภาวะแวดล้อม ได้แก่ สถานการณ์ทางการเมือง ศาสนา การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และองค์กรต่าง ๆ เป็นต้น

การกล่อมเกลາทางการเมือง หมายถึง กระบวนการส่งผ่านการเรียนรู้ แนวคิด ค่านิยม การกระทำ พฤติกรรมทางการเมือง ตลอดจนวัฒนธรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลและกลุ่มบุคคล จากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง มีลักษณะของการถ่ายทอดหรือส่งผ่านไปยังสมาชิกในสังคมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติกันอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องและดำรงอยู่ได้

ค่านิยมพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หมายถึง การที่ประชาชนเข้าใจในหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีเหตุผลในการกระทำของตนเองและ ต้องเป็นไปเพื่อส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วมมากกว่าส่วนอื่น ๆ รวมถึงต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักธรรมของศาสนา ยอมรับในความแตกต่างและความเสมอภาคระหว่างบุคคล มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องยึด หลักการยอมรับเสี่ยง ส่วนใหญ่เคารพเสี่ยงส่วนน้อย

อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หมายถึง ระบบความเชื่อของกลุ่มคนในทางการเมืองที่กลุ่มคนนั้นยอมรับและใช้เป็นหลักเกณฑ์ทางการเมือง เพื่อการอธิบาย ตัดสิน และยึดถือปฏิบัติในทางการเมืองร่วมกัน อุดมการณ์ทางการเมืองเป็นระบบความเชื่อที่มีลักษณะสำคัญคือเป็นที่ยอมรับของกลุ่มคน เป็นสิ่งที่กลุ่มคนใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและใช้เป็นข้ออ้างในการทำกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานที่สำคัญได้แก่ อำนาจของประชาชน สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของปัจเจกบุคคล ฉันทานุมัติ การเป็นตัวแทน การปกครองโดยเสียงส่วนใหญ่ รัฐบาลที่เปิดเผยและตรวจสอบได้ สาธารณะประโยชน์

ความสนใจทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อเหตุการณ์บ้านเมือง ทั้งในเรื่องการรับรู้ข่าวสารบ้านเมือง การรับฟังการอภิปราย การหาเสียง การไปลงคะแนนเสียง การติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งพฤติกรรมการแสดงออกมาของความสนใจนั้นจะมากน้อยต่างกันออกไปด้วยปัจจัยส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ

บทบาทหน้าที่ในครอบครัว หมายถึง บทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นพ่อ แม่ และสมาชิกในครอบครัวที่ต้องเป็นผู้รับผิดชอบหลัก หรือการรับผิดชอบต่อของกรกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว

บทบาทในชุมชน หมายถึง บทบาทในฐานะที่เป็นผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน หรือสมาชิกในชุมชนที่เรียกว่า “ลูกบ้าน” ที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองภายในชุมชน

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง ลักษณะกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนที่แสดงออกมา เช่น การไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมใดเลย แสดงตนเป็นผู้สนใจทางการเมืองเช่นรวมพูดคุยเรื่องการเมือง ไปเลือกตั้ง เป็นผู้เปิดประเด็นพูดคุยเรื่องการเมือง ให้ความรู้ผู้อื่น พยายามพูดคุยชวนให้ผู้อื่นไปเลือกผู้ที่ตนสนับสนุน ร่วมประชาสัมพันธ์ทางการเมือง เช่น การสวมเสื้อหรือติดสติ๊กเกอร์ที่รณรงค์ ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำทางการเมือง บริจาคเงิน/สิ่งของช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ร่วมการประชุม ฟังการหาเสียง แนะนำตัว หรือการประชุมทางการเมือง ช่วยรณรงค์หาเสียง สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ร่วมกิจกรรมของพรรคเช่นเข้าร่วมประชุม ดำเนินกิจกรรมหาเงินเข้าพรรคการเมือง เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมือง ร่วมดำเนินกิจกรรมสาธารณะ และดูแลกิจกรรมของพรรคการเมือง